

Læreplan i latin

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 28. januar 2025 etter delegasjon i brev av 25. juni 2024 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 9. juni 2023 nr. 30 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 1-4 andre ledd.

Gjelder fra 01.08.2025

Om fagene

Fagenes relevans og sentrale verdier

Latin handler om språklæring og språkforståelse av latin i antikken, og om kulturen i antikken hvor latin ble brukt. Videre handler faget om det latinske språkets aktualitet og betydning for oss i dag, og det skal gi elevene innsikt i hvordan mange moderne språk, fagtermer, litterære sjangre, retorikk og sitater har sitt opphav i antikken. Faget handler også om hvordan den gresk-romerske kulturarven på ulike måter gjenspeiles i samfunnet i dag. Samtidig skal faget fremme innsikt i eget morsmål og andre språk som er en viktig ressurs for videre studier og arbeidslivet.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Latin skal bidra til å utvikle språklig og kulturell bevissthet og stimulere til nysgjerrighet og utforskertrang gjennom arbeid med språk og materielle overleveringer fra antikken. Elevene skal reflektere over og drøfte samfunnsmessige og språklige spørsmål i møte med tekster fra antikken, og slik skal faget bidra til forståelse av mangfold og innsikt i vår felles internasjonale kulturtradisjon. Gjennom kulturmøtene med antikken vil elevene erfare at det finnes flere måter å forstå verden på. Faget skal bidra til å fremme den enkeltes identitetsutvikling gjennom språklig, kulturell og historisk innsikt.

Kjerneelementer

Språklæring

Kjerneelementet språklæring handler om språklig bevissthet og kunnskap om språkssystemet i latin. Språklæring handler om morfologi, syntaks og orddanningslære og å lese, skrive og uttrykke seg muntlig på latin. Kjerneelementet handler om å utvikle og bruke språklæringsstrategier og hvordan disse inngår i et livslangt læringsperspektiv.

Språk i kontekst

Kjerneelementet språk i kontekst handler om antikkens levemåter, tenkesett og tradisjoner slik som de kommer til uttrykk i tekster og andre kulturuttrykk som arkitektur, litteratur og kunst. Kjerneelementet handler også om kunnskap om antikken og antikkens historie og hvordan det åpner for nye perspektiver på vår verden og oss selv.

Antikkens språk i dag

Kjerneelementet antikkens språk i dag handler om hvordan latin gjenfinnes i moderne språk og inngår i et internasjonalt språkfelleskap. Kjerneelementet

handler også om bruk av latin for å forstå fagbegreper og fremmedord i moderne språk og som grunnlag for videre språklæring. Videre handler kjerneelementet om hvordan latin i dag lever gjennom etymologi, sitater, retorikk, sjangre og andre kulturuttrykk.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I latin handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å utvikle språklig bevissthet gjennom å sammenligne språk og å få kjennskap til opprinnelsen til ord og uttrykk. Med dette grunnlaget kan elevene mer presist og lettere sette ord på egne tanker og følelser. Gjennom å møte tanker og problemstillinger fra antikken kan elevene se seg selv i en større historisk sammenheng, utvikle identitet og selvilde og reflektere rundt eksistensielle spørsmål som grunnlag for å ta ansvarlige livsvalg.

Demokrati og medborgerskap

I latin handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å bidra til elevenes språklige bevissthet og retoriske kompetanse. Det bidrar til å ruste elevene til aktiv deltakelse i samfunnsliv og demokratiske prosesser. Demokrati og medborgerskap handler også om innsikt i noen av de første demokratiene og rettsstatene i Europas historie og gjennom dette bevissthet om forutsetninger for og verdien av demokratiet.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i latin innebærer å samtale og uttrykke seg på latin på en enkel måte og ta i bruk kjente sitater. Muntlige ferdigheter innebærer også å lytte til, forstå og svare på spørsmål i spontane og forberedte samtaler. I tillegg innebærer det å beskrive, samtale om og presentere historiske, kulturelle og språklige emner.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i latin innebærer å ta i bruk ulike skrivestrategier både for å lære og vise kompetanse. Videre innebærer det å ta i bruk ordforråd og grammatiske strukturer i egne tekster. Det innebærer også å oversette tekster med stadig høyere vanskelighetsgrad til og fra latin.

Å kunne lese

Å kunne lese i latin innebærer å velge og bruke relevante lesestrategier tilpasset tekstenes formål og stadig høyere vanskelighetsgrad. Videre

innebærer det å utforske og finne informasjon i ulike kilder og reflektere over ulike teksters form og innhold. Det innebærer også å bruke ordbok.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i latin innebærer å finne fram, vurdere og behandle informasjon fra digitale kilder med ulike fremstillinger av antikkens språk, historie og kultur. Digitale ferdigheter handler også om å ta i bruk egnede ressurser, samhandle med andre og produsere og bearbeide tekster. Videre handler digitale ferdigheter om å vise digital dømmekraft og følge regler for personvern og etterrettelighet i å oppgi kilder.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering latin 1

Kompetansemål etter latin 1

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utvikle og bruke et basisordforråd i arbeid med tekster
- gjøre rede for et utvalg sitater fra antikken og reflektere over hva de kan fortelle om gresk og romersk tenkesett og kultur
- gjøre rede for og sammenligne grunnleggende språkelementer i latin med moderne språk
- utforske og presentere hovedtrekk i antikkens historie og sammenligne ulike kilder fra antikken
- bruke grunnleggende grammatikk til å forstå og utforske enkle tekster
- drøfte om og hvordan tanker, problemstillinger og kulturuttrykk fra antikkens filosofi, religion eller kunst er relevante i dag
- delta i enkle samtaler
- oversette enkle tekster til og fra latin

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i latin 1. Elevene viser og utvikler kompetanse når de arbeider med og bruker metoder for språklæring og språkforståelse av latin, muntlig og skriftlig. Videre viser og utvikler elevene kompetanse i utforskende arbeid med og refleksjon om antikken og språkernes aktualitet og betydning for oss i dag.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter og ved å la elevene utforske og finne svar på faglige spørsmål og problemstillinger. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i latin 1, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram.

Med utgangspunkt i kompetansen eleven viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle kompetansen sin i faget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen etter latin 1. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i latin 1 basert på kompetansen eleven har vist ved å bruke faglige metoder i språklæring, ved å kommunisere på latin og ved å formidle innsikt i ulike emner og sammenhenger i faget.

Kompetansemål og vurdering latin 2

Kompetansemål etter latin 2

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utvikle et ordforråd i arbeid med og produksjon av tekster
- utforske og reflektere over sammenhengen mellom språkstrukturer i latin og moderne språk
- utforske og presentere emner fra antikkens kultur, litteratur og politikk og sette dem i en historisk og kulturell kontekst
- delta i samtale om kjent stoff og hverdagslige temaer
- utforske og reflektere over bruk av ordtak og sitater fra antikken i dag
- drøfte hvordan antikken kommer til syne i kunst og kulturuttrykk i dag
- skrive på og oversette til og fra latin og reflektere over valgene man tar under en oversettelse
- utforske ulike fremstillinger av antikken og reflektere over hvordan disse påvirker vår forståelse av perioden
- utforske tekster i ulike sjangre fra antikken og sammenligne innhold og oppbygning med moderne tekster
- utforske etymologi og orddanning og analysere fremmedord og fagbegreper
- forstå og samtale om innhold i tekster og beskrive grammatiske strukturer i tekstene

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i latin 2. Elevene viser og utvikler kompetanse når de arbeider med og bruker metoder for språklæring og språkforståelse av latin, muntlig og skriftlig. Videre viser og utvikler elevene kompetanse i utforskende arbeid med og refleksjon om antikken og språkernes aktualitet og betydning for oss i dag.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter og ved å la elevene utforske og finne svar på faglige spørsmål og problemstillinger. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i latin 2, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle kompetansen sin i faget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen etter latin 2. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i latin 2 basert på kompetansen eleven har vist ved å bruke faglige metoder i språklæring, ved å kommunisere på latin og ved å formidle innsikt i ulike emner og sammenhenger i faget.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Latin 1: Elevene skal ha én standpunkt karakter.

Latin 2: Elevene skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Latin 1: Eleven kan trekkes ut til en muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Latin 2: Eleven kan trekkes ut til en skriftlig eksamen eller en muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Latin 1: Privatistene skal opp til muntlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Latin 2: Privatistene skal opp til skriftlig og muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel for privatister.